

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak és a Tanácsnak: Hatékonyabb és demokratikusabb uniós energia- és éghajlat-politikai döntéshozatal

(COM(2019) 177 final)

(2020/C 14/15)

Előadó: **Baiba MILTOVIČA**

Társelőadó: **Dumitru FORNEA**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2019.6.3.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.9.11.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.26.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	136/39/11

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Következtetések

1.1.1. A közlemény az energiaunió helyzetéről szóló negyedik jelentést egészíti ki. A demokratikusabb uniós energia- és éghajlat-politikai döntéshozatal jogi keretére összpontosít, emellett pedig arra tesz javaslatot, hogy az energetikai vonatkozású adóügyekben az egyhangú szavazás helyett térjenek át a minősített többségi szavazásra (az ehhez tartozó rendes jogalkotási eljárást alkalmazva).

1.1.2. Az EGSZB üdvözli azt a javaslatot, hogy az áthidaló klauzulákat alkalmazzák a Tanácsban egy minősített többségi, illetve az Európai Parlamenttel való együttműködési rendszer létrehozása céljából. Az EGSZB ebben az új helyzetben fontos szerepet játszhat a háromoldalú párbeszéd támogatásában, így abba be kell vonni.

Bár támogatja a közleményt, az EGSZB úgy ítéli meg, hogy az éghajlat- és energiastratégia hatékony kormányzásával és az energiaadóztatással kapcsolatos uniós jogszabályok fokozott összehangolásával kapcsolatban figyelembe kell venni az európai vállalkozások, munkavállalók és egyéb érdekelt felek, köztük a fogyasztók aggályait. A civil társadalom bevonása és szerepvállalása, a tagállamok támogatása, valamint a szociális partnerek egyetértése és kötelezettségvállalása fontos elemei e folyamat sikerének.

1.1.3. Az EGSZB arra kéri az EU-t, hogy a minősített többségi szavazás eszközeinek alkalmazása esetén is tekintse követendőnek a szubszidiaritás elvét, és azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, olyan témakörökre összpontosítson, amelyekben a közös célkitűzéseket nemzeti, regionális vagy helyi szinten nem lehet hatékonyabban elérni.

1.1.4. Az EGSZB tisztában van azzal, hogy a szóban forgó energiaadóztatás egyes típusai vitathatóak lehetnek. Nyomatékosan javasoljuk ezért, hogy az Európai Bizottság pontosítsa, hogy ebben az esetben is az „Úton a hatékonyabb és demokratikusabb uniós adópolitikai döntéshozatal felé” című, COM(2019) 8 jelű közleményben kifejtetthez hasonló megközelítés követendő, amelynek alapján elsőként az adóztatás legkevésbé vitatott területeit határozzák meg, és ezek vizsgálatát irányozzák elő.

1.1.5. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a COM(2019) 177 közlemény nem tér ki arra, hogy konkrétan milyen típusú adóügyi döntéseket lehetne minősített többségi szavazás keretében megtárgyalni, és sürgeti az Európai Bizottságot ennek pótlására.

1.1.6. Itt óvatos megközelítésre van szükség, amely illeszkedik a helyi körülményekhez, emellett lépéseket kell majd tenni az igazságos átállás biztosítása érdekében, hogy egyetlen munkavállalót, fogyasztót és közösséget se hagyjunk cserben. Ilyen esetekben az új energiaadóztatási intézkedéseket adott esetben kompenzációs célú finanszírozásnak kell kísérnie az EU részéről, hogy ellensúlyozzuk az okozott szociális és gazdasági károkat.

1.2. Ajánlások

1.2.1. Az energetikai vonatkozású adóügyi eljárásokról szóló közlemény

- kapcsán mélyreható elemzést kell végezni az energiaadóztatás célkitűzéseiről, alapjáról és kapcsolódó struktúrájáról, illetve a közlemény alapos társadalmi és gazdasági hatásvizsgálat tárgyát kell, hogy képezze az abban meghatározott következmények kapcsán,
- olyan tágabb és egyértelmű menetrend része kell, hogy legyen, amely az energiaunió egyéb területeinek fejleményeivel összhangban valósul meg olyan célirányos, következetes intézkedések – köztük ösztönzők és kompenzációs intézkedések – formájában, amelyek a fenntarthatóbb energiatermelésre és stratégiára való áttérés támogatására irányulnak.

1.2.2. Az Európai Bizottságnak lehetősége van arra, hogy jelenlegi hatáskörével azt megelőzően is éljen, hogy a tagállamokat szuverenitásuk feladására kéri fel (az egyedi vagy általános áthidaló klauzula útján), konkrétan:

- az EUMSZ 194. cikkének (1) bekezdése szerinti konkrétabb eszközök kidolgozása a határokon átnyúló uniós rendszerösszekötő kapacitás növelése céljából, ami az Európai Unió számára „kiemelt kérdés”,
- az ösztönzők jelenlegi mechanizmusának átalakítása a termelő/rendszerösszekötő kapacitás fejlesztése céljából; a „nemzeti különbségek” ösztönzése és mozgósítása ahelyett, hogy egy ezeknek alárendelt helyzetben lenne; az energiaunió és az uniós ipari bázis eredményesebb összekapcsolása; a szabad mozgás és az állami támogatások használatának megerősítése,
- a nemzeti energiaadóztatás átláthatóbbá tétele és az EUMSZ 194. cikkének (2) bekezdése szerinti olyan nemzeti döntések határainak semlegesítése, amelyek érinthetik az Unió általános érdekeit, azt aényt is figyelembe véve egyúttal, hogy az állami beavatkozásnak kedvező hatásai is lehetnek,
- az uniós energiapiacok olyan módon való átstrukturálása, hogy jobban kezelhetők legyenek az átmenet miatt a fogyasztókat és a vállalkozásokat érintő gazdasági, nemzetközi kereskedelmi és társadalmi problémák; a harmadik országokkal való együttműködésnek egy egységes energiakereskedelmi politikán kell alapulnia, hogy megóvja a tagállamokat a gazdasági piac egyensúlyhiányaitól, valamint elkerülje az EU harmadik országoktól való energiafüggőségét.

1.2.3. Az elmúlt néhány évben a tiszta energia területén történt beruházások révén az uniós iparpolitika új lendületet kell, hogy kapjon. Az uniós vállalkozások e tekintetben történő támogatása segíthet a bruttó hazai termék további növelésében, a munkahely- és jövedelemteremtésben, ezáltal pedig eredményesebben kezelhetőbbé válnak az energiaköltségek várható növekedése.

1.2.4. Az Európai Bizottságnak javítania kellene az új piaci modellekkel kapcsolatos egyes intézkedéseket, ideértve például az energiaszükségletre alapuló szövetkezetek további támogatását vagy a helyi elosztási hálózatok adott esetben ismét önkormányzati fenntartás alá vonását és ezek munkaszervezése módjának felülvizsgálatát, pl. az energiapolitika kiépítésébe bevont uniós szervek struktúrájának és számának átgondolását.

Ebben a tekintetben az EGSZB további hozzájárulást tehetne annak a kérdésnek a megválaszolásához, hogy az európai fogyasztók és közösségek, vállalkozások és munkavállalók már rendelkeznek-e az ahhoz szükséges eszközökkel, hogy az európai uniós célok megerősítése céljából felelősséget vállaljanak az energetikai átmenetért illetően. Ezt például az EGSZB-nek az energiapiac új modelljéről szóló, saját kezdeményezésű véleménye keretében lehetne megvalósítani.

1.2.5. Az energia költsége közvetlen és azonnali hatással van minden vállalkozásra, munkavállalóra, fogyasztóra és az emberek életére, ezért egy energiaadóztatásra irányuló kiegyensúlyozatlan kezdeményezés következményeit alaposan át kell gondolni. Ennek kapcsán az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság leendő elnökének bejelentését egy új határátlépési szén-dioxid-adó bevezetéséről az európai vállalatok globális versenyképességének biztosítása és a szén-dioxid-kibocsátások áthelyezésének elkerülése érdekében. Intézkedésekre van szükség a fenntarthatóbb energiatermelésre való átállás támogatása és annak érdekében, hogy számos szociális csoport segítséget kapjon ahhoz, hogy megbirkózzon az energetikai átalakulás következményeivel. Munkahelyek megszűnése esetén új lehetőségeket kell biztosítani, valamint szakmai átképzést és egyéb, megegyezően alapuló megoldásokat kell kínálni az érintett munkavállalók számára.

2. Bevezetés

2.1. A közlemény tárgya az energiaadóztatás és az Euratom-Szerződés reformja. Mindkét kérdés szorosan kapcsolódik a szuverenitáshoz. Ellentmondásos problémáról van szó, és bölcs megközelítésre van szükség ahhoz, hogy egy olyan érzékeny területen, mint amilyen az adóztatás, a szuverenitás átruházását kérjük éppen most. Ahogy azt ebben a dokumentumban „Az energiaadóztatás reformjának tükröznie kell a szociális méltányossággal kapcsolatos megfontolásokat” alcím alatt (2.3. szakasz) az Európai Bizottság is hangsúlyozza, a „szennyezőbb” energia megadóztatása közvetlenül kárt okozhat a társadalom gyengébb csoportjai számára. Ezt az intézkedést számos európai polgár többletterheként élheti meg, ezért az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság elismeri, hogy kényes kérdéstről van szó. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra a számos véleményére, amelyekben javaslatokat tett az Európai Bizottságnak e probléma kezelésének módjára.

Az éghajlati és energiastratégia hatékonyabb kormányzásának, valamint az uniós jogszabályok fokozottabb koherenciájának szükségével párhuzamosan a társadalom minden szintjén megjelent az az igény, hogy az eddigieknél intenzívebben vitassák meg az energiaadóztatásra vonatkozó döntések meghozatalának módját, és e közben vegyék figyelembe az európai vállalkozások, munkavállalók és egyéb érdekelt felek, köztük a fogyasztók aggályait. Ennek megfelelő eszköze a szervezett civil társadalommal uniós, nemzeti, regionális és helyi szinten folytatandó eredményes energia-párbeszéd.

2.2. Végül pedig nem szabad megfeledkezni arról, hogy bár az uniós energiapolitika az elmúlt 20 évben szorosan kötődött az uniós környezetvédelmi politikához, 2020-ra újabb, átfogóbb célokat kijelölő szakaszba fog lépni a fenntartható fejlődési célok perspektívájából szemlélve. Az energia az iparpolitikának is lényegi eleme, az elmúlt néhány évben a tiszta energiára alapuló gazdaságba fektetett uniós beruházások pedig most meghozhatják gyümölcsüket azáltal, hogy az uniós vállalkozásokat világszerte a különféle innovatív ágazatok vezető szereplői teszik.

3. Az Európai Bizottság közleménye

3.1. Az Európai Bizottság a közleményt abból a célból készítette, hogy az energetikai vonatkozású adóügyekben az egyhangú szavazás helyett térjenek át a minősített többségi szavazásra (az ehhez tartozó rendes jogalkotási eljárást alkalmazva).

3.2. A közlemény célja továbbá az Euratom-Szerződés – amely az Európai Parlament számára nem biztosít ugyanolyan hatásköröket, mint a Lisszaboni Szerződés – szerinti erőteljesebb demokratikus elszámoltathatóság kialakítása.

3.3. A közlemény ismerteti a hatályos alkalmazandó keretet: a szokásos minősített többségi szavazás (EUMSZ, 194. cikk, (1) és (2) bekezdés, első albekezdés) és a tagállamok bizonyos energiapolitikák meghatározására vonatkozó kifejezett joga (EUMSZ, 194. cikk, (2) bekezdés, második albekezdés) mellett energetikai kérdésekben egyhangúságra van szükség a Tanácsban ahhoz, hogy elsődlegesen adóügyi jellegű rendelkezéseket lehessen elfogadni (EUMSZ, 194. cikk, (3) bekezdés), hasonlóan az adózási vonatkozású környezetvédelmi intézkedések esetében előírtakhoz (EUMSZ, 192. cikk, (2) bekezdés).

3.4. Az Európai Bizottság úgy ítéli meg, hogy a minősített többségi döntéshozatalra való átállás a kulcsa annak, hogy véglegesíteni lehessen a tiszta energiára való átállást és a 2030-as energia- és éghajlati célkitűzések megvalósítását, az adók és illetékek által az energiaárrakra kifejtett jelentős és egyre növekvő hatásra tekintettel is. Az Európai Bizottság e tekintetben azt állítja, hogy az egyhangúsági követelmény mostanáig ellehetlenítette a 2003-as energiaadó-irányelvet⁽¹⁾, amely nagyrészt elavult előfeltevésekre, nem pedig a tiszta energiával kapcsolatos célkitűzésekre alapul:

— az adók a felhasznált energiatermékek térfogatán, illetve tömegén, nem pedig azok energiaértékén alapulnak,

— a változatlan minimális adómértékek nem adnak hatékony árjelzést, és tisztességtelen versenyt eredményeznek.

Ráadásul az Európai Bizottság úgy véli, hogy ágazatspecifikus energiaadó-mentességek, illetve -kedvezmények megléte (ami különösen a légi közlekedési, a tengeri és közúti áru fuvarozási, a mezőgazdasági, illetve a halászati ágazatban, valamint a nagy energiagigényű iparágakban jellemző) gyengíti a fokozott energiahatékonyság ösztönzőit.

3.5. A közlemény az Európai Bizottság szerint azt a célkitűzést szolgálja, hogy előkészítse a 2003-as irányelv felülvizsgálatát, amelynek célja:

— *erőteljesebb támogatás a tiszta energiára való átálláshoz*, környezetvédelmi szempontból következetes adókulcsok formájában, valamint a fosszilis tüzelőanyagokhoz nyújtott állami támogatás szén-dioxid-adóval való felváltása,

— *fenntartható és társadalmi szempontból tisztességes növekedés biztosítása*, növekedésbarátabb fogyasztási és környezetvédelmi adókra való átállás, továbbá a tagállamok körében az adómérték harmonizálása útján, ami kedvező hatással lesz a kiskereskedelmi árakra, valamint

(1) HLL 283., 2003.10.31., 51. o.

— a társadalmi tőkével kapcsolatos szempontok megerősítése, a társadalmpolitikai és a jóléti rendszerek keretében olyan megfelelő kísérő intézkedések kidolgozásával, amelyek enyhítik és társadalmilag elfogadhatóvá teszik az adózás tiszta energia céljából történő átalakításának hatását (a kiszolgáltatók fogyasztók támogatása, a gazdasági ágazatok és/vagy régiók átállásának támogatása és/vagy a munka megadóztatásának csökkentése).

3.6. A közlemény a minősített többségi szavazással kapcsolatos célkitűzés megvalósítása érdekében két választási lehetőséget ismertet, melyek mindegyike elkerüli azt, hogy az EUMSZ-t módosítani kelljen, és nem érinti az Unió és a tagállamok közötti jelenlegi hatáskörmegosztást sem: konkrétan vagy a környezet címben meghatározott **egyedi áthidaló klauzula** (EUMSZ, 192. cikk, (2) bekezdés) alkalmazása, amely lehetővé tenné az eljárási cél megvalósítását olyan energiaadóztatási intézkedések esetében, amelyek elsősorban környezetvédelmi jellegűek, vagy pedig az EUS 48. cikkének (7) bekezdése szerinti **általános áthidaló klauzula** alkalmazása az általánosabban energetikai célkitűzésekhez tervezett adóügyi intézkedések tekintetében. Mindkét esetben a Tanácsnak kellene döntenie arról, hogy áttér-e az egyhangúságról a minősített többségre.

3.7. Végül a közlemény az Euratom-Szerződés keretében a demokratikus elszámoltathatóság fejlesztésére törekszik, amely érzékeny közérdekű kérdésekkel foglalkozik, konkrétan mind az Európai Parlament (amellyel jelenleg csak konzultációt kell folytatni, nemzetközi szerződések megkötésének tekintetében pedig azt sem), mind pedig a nemzeti parlamentek javasolt bevonása útján.

3.8. Az Euratom-Szerződés lényege nem módosulna, eltekintve a civil társadalom tájékoztatáshoz való jogainak kibővítéséről, a tagállamok közötti határokon átnyúló konzultáció biztosításától olyan esetben, amikor határokon átnyúló hatásokról lehet szó, az ilyen esetekben az Európai Nukleáris Biztonsági Szabályozó Hatóságok Csoportjának (ENSREG) fokozott részvételének biztosításától, valamint a nukleáris balesetekre való reagálási kapacitás kibővítéséről. Ezért az Euratom-Szerződést az EUSZ 48. cikkében a Szerződések tekintetében meghatározott rendes felülvizsgálati eljárás alapján felül kell vizsgálni.

4. Általános megjegyzések

4.1. Az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottság jelen közleményét, amely az éghajlatváltozás kihívásainak kezelése érdekében minősített többségi szavazást kíván bevezetni az energiaadóztatás terén. Az EGSZB szintén támogatja az Európai Parlament és a nemzeti parlamentek erőteljesebb szerepét az Euratomon belüli döntéshozatali folyamatban (előbbieket jelenleg nincsenek bevonva a folyamatba), valamint az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát is, hogy fokozza a civil társadalomnak a nukleáris energiával kapcsolatos szakpolitikák kialakításába való bevonását, habár maga a közlemény e fejleményeket illetően szükségszerűen hosszú távú megközelítést képvisel. Az EGSZB szorosabb kapcsolat kialakítását kéri az energiaunió helyzetéről szóló jövőbeli jelentések és a 2030-ig tartó időszakra javasolt középtávú, illetve a 2050-ig tartó időszakra javasolt hosszú távú stratégia között.

4.2. Az EGSZB – noha elismeri, hogy azonnali intézkedéseket kell tenni (mivel a CO₂-kibocsátás jóval több mint 80 %-a az energia termeléséből és felhasználásából adódik) – arra kéri az EU-t, hogy a minősített többségi szavazás eszközének alkalmazása esetén is tekintse követendőnek a szubszidiaritás elvét, és azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, olyan témakörökre összpontosítson, amelyekben a közös célkitűzéseket nemzeti, regionális vagy helyi szinten nem lehet hatékonyabban elérni. Ugyanez vonatkozik az arányosság elvére, amely szerint az EU intézkedéseinek tartalma és formája nem léphet túl a Szerződések célkitűzésein⁽²⁾.

4.3. Az EGSZB aggodalommal jegyzi meg, hogy a COM(2019) 177 számú közlemény nem tesz említést az „Úton a hatékonyabb és demokratikusabb uniós adópolitikái döntéshozatal felé” című, COM(2019) 8 jelű közleményben szereplő fokozatos megközelítésről, amely azt támogatja, hogy a közös uniós adópolitika egyes területein négy lépésből álló fokozatos átmenet révén térjenek át a rendes jogalkotási eljárás keretében történő minősített többségi szavazásra⁽³⁾. Az EGSZB tisztában van azzal, hogy a szóban forgó energiaadóztatás egyes típusai vitathatóak lehetnek. Nyomatékosan javasoljuk ezért, hogy az Európai Bizottság tisztázza, hogy ebben az esetben is hasonló megközelítés követendő, amelynek alapján elsőként az adóztatás legkevésbé vitatott területeit határozzák meg, és ezek vizsgálatát irányozzák elő.

4.4. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a COM(2019) 177 közlemény nem tér ki arra, hogy konkrétan milyen típusú adóügyi döntéseket lehetne minősített többségi szavazás keretében megtárgyalni, és sürgeti az Európai Bizottságot ennek pótlására. Az EGSZB aggasztónak találja, ha az energiaadóztatással kapcsolatban uniós szinten olyan döntések születnének, amelyek az elosztás szempontjából kedvezőtlen hatásokat váltanak ki, növelnék például az energiaszegénységet, például a legrosszabb anyagi helyzetben lévő fogyasztók energiaszámláihoz nyújtott támogatások megszüntetésével. Vannak olyan, érzékeny kérdések, amelyek az egyes tagállamokat különbözőképpen érintik, attól függően, hogy mennyire függenek a fosszilis tüzelőanyagoktól, és mennyire állnak rendelkezésükre alternatívák. Itt óvatos megközelítésre van szükség, amely illeszkedik a helyi körülményekhez, emellett lépéseket kell majd tenni az igazságos átállás biztosítása érdekében, hogy egyetlen munkavállalót, fogyasztót és közösséget se hagyjunk cserben. Ilyen esetekben az új energiaadóztatási intézkedéseket adott esetben kompenzációs célú finanszírozásnak kell kísérnie az EU részéről, hogy ellensúlyozzuk az okozott szociális és gazdasági károkat.

⁽²⁾ SOC/626, „Passerelle” klauzula (lásd e Hivatalos Lap 87. oldalát).

⁽³⁾ HLC 353., 2019.10.18., 90. o.

4.5. A háztartási költségvetésekhez képest gyorsabban növekvő energiaárak, az európai jövedelmek egyenlőtlensége, valamint az energetikai átállás miatt felmerülő költségek (a villamosenergia- és gázpiacok decentralizálása) határozzák meg annak mértékét, hogy az energiaszegénység milyen mértékben van jelen egy társadalomban ⁽⁴⁾. Az európai energiaszegénységi index a tagállamok által a háztartási és a közlekedési energiaszegénység enyhítése terén elért eredményeket pontozza és rangsorolja ⁽⁵⁾, a közleményt pedig az Európai Energiaszegénységi Megfigyelőközpont megállapításai alapján egy olyan európai cselekvési tervvel kell összekapcsolni, amely – a kiváltó okok kezelésével – az energiaszegénység felszámolására irányul ⁽⁶⁾. Ahogy azt az EGSZB korábbi véleményeiben már említettük ⁽⁷⁾, „az energiahatékonyság és a fogyasztás elmaradása önmagában nem jelent energiaforrást”, ezért önmagában nem képes megoldani az éghajlatváltozással, ellátásbiztonsággal és energiaszegénységgel kapcsolatos problémákat.

4.6. A fogyasztók a nagy- és a kiskereskedelmi piac összefonódása miatt nem részesülnek méltányosan az EU által az energia terén tett erőfeszítésekből ⁽⁸⁾: a nagykereskedelmi piacokon a liberalizációt követően az eddigiekben csökkenő árak különféle tényezők (pl. az elosztás kései szétválasztása, az állami támogatás jelentette teher, valamint az új kiskereskedők nagy arányú sikertelensége) miatt nem érvényesülnek a kiskereskedelmi piacokon.

Az uniós energia-felhasználókat terhelő díjak mértéke eleve nagyon magas ⁽⁹⁾. Mivel az európai fogyasztók által a villamos energiáért fizetett végső ár kb. 40 %-át adók és illetékek teszik ki, az Európai Bizottság feladata az energiaárak lehetséges hatásai értékelésének elvégzése, többek között az adózás harmonizálása által a legszegényebb háztartásokra gyakorolt hatás tekintetében.

4.7. A környezetvédelmi politikához való kapcsolat feladása nélkül a tágabb értelemben vett iparpolitikával és az ebből fakadó gazdasági fejlődéssel való szorosabb együttműködés lehetővé tehetné az alábbiakat is:

- egyrészt a potenciális társadalmi feszültség megfelelőbb kezelése (a munkavállalók magasabb jövedelme a növekvő energiaköltségek ellentételezésére) ⁽¹⁰⁾, valamint
- másrészt a jelenlegi európai energiadiverzitás jobb irányítása: az eddig végrehajtott különféle nemzeti energiapolitikák megfelelő európai szintű irányítás mellett előnyre is válhatnak azáltal, hogy az európai uniós szakpolitikák keretében ennyire eltérő és kiegészítő alternatívákat alkalmaznak.

4.8. Az EUMSZ egyedi áthidaló klauzuláról szóló 192. cikkének (2) bekezdése értelmében, illetve az EUSZ általános áthidaló klauzuláról szóló 48. cikkének (7) bekezdése értelmében egy valódi energiaunió kialakításának együtt kell járnia a szuverenitás átruházásával.

4.9. Az energetika terén az évek során – részben az uniós szakpolitikák (pl. az REN kapacitásnövelése), részben pedig a nemzetközi tényezők (pl. az LNG rugalmasabb szállítási feltételei, a szén indexálása és az alacsonyabb árak) következtében – elért eredmények ellenére egyes problémák (többek között az alább, a 4.11. pontban felsorolt jelentősebb problémák) továbbra is akadályozzák egy valódi egységes energiapiac további fejlődését, és nem teszik lehetővé, hogy a fogyasztók tisztességesen részesüljenek az előnyökből.

4.10. Jelentős akadály többek között a határokon átnyúló összekötő kapacitás csekély fejlődése, különösen a villamosenergia-ágazatban, ami nemzeti döntéseknek, illetve az arra irányuló európai uniós fellépések terén bekövetkező késedelmeknek köszönhető, hogy 2010-re megvalósuljon az energiahálózatok összekapcsolására vonatkozó 10 %-os, 2030-ra pedig 15 %-os célkitűzés (ezek a célkitűzések eleve nagyon korlátozottak, elégtelenek és nem kötelezőek) ⁽¹¹⁾.

4.11. A társadalmi konszenzusnak a legfontosabb prioritások között kellene szerepelnie, mivel a legutóbbi adatok szerint az észak-/nyugat-európai háztartások fogyasztási költségvetésének 4–8 %-át fordítják energiára, míg az Unió középső és keleti részén élő családok 10–15 %-át ⁽¹²⁾. Az „energiaszegénységre” is fordított jelentős összegek alapján olyan új társadalmi prioritásról van szó, amely ellen minden nemzeti és európai szinten küzdeni kell, ám amely mégsem csökken.

⁽⁴⁾ HL C 198., 2013.7.10., 1. o.

⁽⁵⁾ Az európai energiaszegénységi index (EEPI) https://www.openexp.eu/sites/default/files/publication/files/european_energy_poverty_index-ee-pi_en.pdf.

⁽⁶⁾ HL C 341., 2013.11.21., 21. o.

⁽⁷⁾ HL C 345., 2017.10.13., 120. o.

⁽⁸⁾ HL C 383., 2015.11.17., 84. o.

⁽⁹⁾ COM(2019) 1 final.

⁽¹⁰⁾ Az Európai Parlament előző állásfoglalásaiban arra figyelmeztetett, hogy a dekarbonizációs stratégia „az energiaszegénység súlyos növekedéséhez” is vezethet (2013. március 14., a 2050-ig szóló energiaügyi ütemtervről szóló állásfoglalás), ezért arra szólította fel az Európai Bizottságot, hogy „az európai szintű viták során összekösse az szociális politikát és az energiapolitikát” (2016. április 14., a szegénység elleni küzdelem célkitűzésének eléréséről a növekvő rezsiköltségek fényében tárgyú állásfoglalás).

⁽¹¹⁾ Az Európai Bizottság szakértői csoportja szerint ez a mérték fokozatosan csökken, és egyes tagállamok 2020-ban nem fogják elérni a 10 %-os célt, Úton egy fenntartható és integrált Európa felé, A villamos energia összekapcsolására vonatkozó célkitűzésekkel foglalkozó európai bizottsági szakértői csoport jelentése, 2017. november, 25. o. HL C 383., 2015.11.17., 84. o.

⁽¹²⁾ COM(2019) 1 final.

5. Részletes megjegyzések

5.1. Az energetika egy rugalmatlan rendszer, amelyben az infrastrukturális és szabályozási változások teljes körű végrehajtásához akár egy évtizedre is szükség van, eközben pedig a verseny továbbra is nagyon szoros (ahogyan ezt világosan megmutatja a kínai napelemek példája és az elektromosgépjármű-ipar térnyerése). Egy teljesen új, átfogóbb energiapolitikai modellre van szükség többek között olyan módon, hogy az uniós vállalkozások hozzáadott értékhez juthassanak az REN-hez kapcsolódó, energiafolytonossággal kapcsolatos kutatás révén, illetve azáltal, hogy támogatják piacvezető szerepüket az olyan ágazatokban, ahol versenyelőnyük van, pl. az elektromos személygépjárművek, a kapcsolódó legfrissebb generációs akkumulátorok, hidrogén vagy szélérőművek.

5.2. Szükség van arra, hogy az Európai Bizottság kiegészítő módon, ütemterv formájában formálja és hajtsa végre az energiapolitikát, mivel az energiapolitika több, mint adóztatás, és mindenesetre magában foglalja az energetikai tevékenységekre, illetve az energiatermékekre kivetett adókat is. Egyéb területek korábbi tapasztalatai azt mutatják, hogy komoly nézeteltérésekhez vezethet, ha a szuverenitást valódi, teljes körű és működő uniós hiányában ruházzák át (ahogy az a Gazdasági és Monetáris Unióval történt).

5.3. Az energia költsége közvetlen és azonnali hatással van minden vállalkozásra és az emberek életére, ezért egy energiaadóztatásra irányuló kiegyensúlyozatlan kezdeményezés következményeit gondosan át kell gondolni. Ennek kapcsán és a szükséges társadalmi és gazdasági hatásvizsgálat alapján az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság új elnökének bejelentéseit egy új határátlépési széndioxid-adó bevezetéséről az európai vállalatok globális versenyképességének biztosítása és a szén-dioxid-kibocsátások áthelyezésének elkerülése érdekében. A munkahelyek megszűnése által érintett munkavállalók számára új perspektívákat kell nyitni, ehhez pedig szakmai átképzést és egyéb, megegyezően alapuló megoldásokat is kell kínálni.

5.4. Az Európai Bizottságnak – figyelembe véve a fosszilis tüzelőanyagokra alapuló energia eltérő mértékű adóztatása miatti lehetséges belső piaci torzulásokat – figyelembe kell vennie, hogy a szabadkereskedelmi megállapodások hasonló hatást fejthetnek ki a harmadik országok eltérő energijogi és versenyjogi kereteinek dömpinghatása útján. Olyan uniós tevékenységi köröket is érinthet a kérdés, mint a légi, vízi és közúti közlekedés, a mezőgazdaság/halászat, valamint a javasolt adózási intézkedésekkel megcélzott nagy energiaigényű ágazatok. Ezért az EU-nak kétoldalú és többoldalú kereskedelmi tárgyalásai során szisztematikusan elő kell írnia az importált termékekre vonatkozó társadalmi és környezetvédelmi jogszabályi követelményeinek egyenértékűségét ⁽¹³⁾.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

⁽¹³⁾ HLC 283., 2018.8.10., 83. o.

MELLÉKLET

A következő módosító indítványokat, amelyeknél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynegyede volt, a vita során elutasították:

4.5. pont

Törlendő:

~~Az EUMSZ egyedi áthidaló klauzuláról szóló 192. cikkének (2) bekezdése értelmében, illetve az EUSZ általános áthidaló klauzuláról szóló 48. cikkének (7) bekezdése értelmében egy valódi energiaunió kialakításának együtt kell járnia a szuverenitás átruházásával.~~

Mellette: 73

Ellene: 91

Tartózkodott: 11

1.1.2. pont

Az alábbiak szerint módosítandó:

~~Az EGSZB üdvözlí azt a javaslatot, hogy az áthidaló klauzulákat alkalmazzák a Tanácsban egy minősített többségi, illetve az Európai Parlamenttel való együtt döntési rendszer létrehozása céljából való alkalmazásáról. Az EGSZB ebben az új helyzetben fontos szerepet játszhat a háromoldalú párbeszéd támogatásában, így abba be kell vonni.~~

~~Bár támogatja a közleményben kifejtett számos álláspontot támogat, az EGSZB úgy ítéli meg, hogy az éghajlat- és energiastratégia hatékony kormányzásával és az energiaadóztatással kapcsolatos uniós jogszabályok fokozott összehangolásával kapcsolatban figyelembe kell venni az európai vállalkozások, munkavállalók és egyéb érdekelt felek, köztük a fogyasztók aggályait. A civil társadalom bevonása és szerepvállalása, a tagállamok támogatása, valamint a szociális partnerek egyetértése és kötelezettségvállalása fontos elemei e folyamat sikerének.~~

Mellette: 65

Ellene: 105

Tartózkodott: 9